

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
Гриньової Марини Вікторівни
на дисертацію Гавриловського Сергія Олексійовича
«Управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників
закладів освіти в умовах магістратури засобами інформаційно-
комунікаційних технологій»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань
01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дисертації обумовлена: наявним соціальним запитом на високу професійну підготовленість керівників закладів освіти; володінням ефективним інструментарієм науково-дослідницької діяльності відповідно до постійних суспільних змін; необхідністю оновлення вимог до управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти, здатних творчо і критично підходити до змін в умовах інформатизації діяльності закладів освіти, якими вони керуватимуть у найближчій перспективі; нагальною потребою удосконалення методів управління закладами освіти, беручи на озброєння методи, діагностичні методики, приймати нетривіальні рішення щодо розвитку інформаційного середовища закладу освіти, опановані ними під час навчання в закладах вищої освіти в процесі виконання науково-дослідницьких робіт.

Обрана тема дисертаційної роботи Гавриловського Сергія Олексійовича «Управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників освіти в умовах магістратури засобами інформаційно-комунікаційних технологій» є соціально затребуваною та належить до низки досліджень, значущих за науковою проблематикою, об'єднаною науковими положеннями управлінської та науково-дослідницької діяльності в закладах вищої освіти.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень і висновків. Сформульовані у дисертаційній роботі Гавриловського С. О. теоретично та експериментально обґрунтовані положення та висновки

підтверджено опрацюванням наукових джерел українських і зарубіжних авторів, що засвідчують достатню теоретичну обізнаність, наукову ерудованість автора, його впевнене орієнтування у проблемному полі сучасних педагогічних досліджень.

Теоретичний аналіз проблеми управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти в умовах магістратури засобами інформаційно-комунікаційних технологій розглянуто в руслі теоретичних концепцій українських дослідників та сфокусовано на визначенні базових понять «управління», «науково-дослідницька діяльність», «інформаційно-комунікаційні технології», зміст яких еволюціонував в умовах інформатизації суспільних інститутів, і відображений в змісті основних теоретичних узагальнень; висвітлені та проаналізовані автором в дисертаційній роботі положення логічно продовжено в подальших наукових розвідках. Визначені дефініції основних понять уможливили аналітичне опрацювання концепцій управління освітніми системами; встановлено ступені впливу інформаційно-комунікаційних технологій на підсистеми науково-дослідницької діяльності з позицій системного, особистісно-діяльнісного, синергетичного підходів.

Наукова новизна, теоретична й практична цінність результатів дисертації. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що *вперше розроблено, науково обґрунтовано та експериментально перевірено* модель управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти в умовах магістратури засобами інформаційно-комунікаційних технологій; *розроблено* діагностичний інструментарій для оцінювання рівня володіння інформаційно-комунікаційними технологіями в науково-дослідницькій діяльності майбутніх керівників закладів освіти.

Структуровано змістові блоки дисертаційної роботи у логічній послідовності викладених положень (теоретичний аналіз джерельної бази дослідження названої проблеми в сучасних нормативно-законодавчих

документах; науково-педагогічні, психолого-педагогічні праці; опрацювання технологічних теорій, філософських концепцій.

Уточнено і позиціоновано зміст понять «науково-дослідницька діяльність», «управління науково-дослідницькою діяльністю»; визначено та обґрунтовано організаційно-педагогічні умови в управлінні науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти; розроблено та адаптовано методологічний інструментарій упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у науково-дослідницьку діяльність майбутніх керівників закладів освіти в умовах магістратури; подальшого розвитку набули шляхи вдосконалення управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти в умовах магістратури засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Удосконалено змістове наповнення організаційно-педагогічних умов управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти в умовах магістратури засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Основні положення дисертаційної роботи Гавриловського С. О. можуть бути використані у закладах вищої освіти: для удосконалення змістового компоненту навчальних дисциплін освітніх програм підготовки фахівців з освітнього менеджменту; для розроблення та вдосконалення навчально-методичних посібників; у процесі підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу, адміністративно-управлінського персоналу щодо застосування інформаційних технологій для виконання науково-дослідницьких робіт. Отримані результати сформульовані у дослідженні, можна застосувати для самостійної освіти науково-педагогічних працівників та для управлінців ЗВО на всіх рівнях.

Практичне значення наукового доробку Гавриловського Сергія Олексійовича підтверджено впровадженням результатів дисертаційного дослідження в освітній процес закладів вищої освіти, про що свідчать

довідки про впровадження результатів дослідження (довідки розміщено у додатках до дисертації).

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Теоретичний зміст дисертації засвідчує, що опанована робота є самостійним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні і свідчить про професійну й наукову зрілість автора. Основні положення дисертаційної роботи виконано з дотриманням структурного та змістового навантаження, наукової упорядкованості та виваженості викладу теоретичних положень та власних міркувань, що висловлюються в річищі теоретичних напрацювань, наукових концепцій українських учених.

У вступі доволі послідовно розглянуто та обґрунтовано актуальність теми дослідження; розкрито зв'язок роботи з науковою темою науково-дослідної роботи кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Навчально-наукового інституту педагогіки Житомирського державного університету імені Івана Франка; сформульовано мету дослідження, що досягається покроковим виконанням завдань; чітко визначено об'єкт, предмет, методи дослідження; висвітлено наукову новизну отриманих результатів та їх теоретичне та практичне значення; наведено відомості про апробацію через участь у міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях (с. 19 – 28 дисертації).

У першому розділі «Теоретико-практичні аспекти управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти в умовах магістратури засобами інформаційно-комунікаційних технологій» здійснено теоретичний аналіз проблеми управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Зазначимо обізнаність дисертанта про результати досліджень з визначеної проблеми, які висвітлені в наукових працях провідних фахівців (проаналізовано 203 джерела). Так у роботі прослідковується детальний аналіз літературних джерел з метою уточнення сутності дефініцій

«управління», «науково-дослідницька діяльність», «інформаційно-комунікаційні технології» в руслі досліджуваної проблеми (с. 30 - 72 дисертації). Розглянуто зміст, методи управління у теоретичному доробку сучасних зарубіжних та українських науковців, розкрито історичні ретроспективи управління науково-дослідницькою діяльністю студентів у закладах вищої освіти України, окреслено та проаналізовано сучасний стан управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти в умовах магістратури засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

У другому розділі «Модель управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти в умовах магістратури засобами інформаційно-комунікаційних технологій» (с. 127 – 175 дисертації) було визначено та обґрунтовано організаційно-педагогічні умови управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти, визначено теоретичні аспекти професійного становлення майбутнього керівника закладу освіти в умовах магістратури засобами інформаційно-комунікаційних технологій, що стосуються двох рівнів організації їх використання: функціонування середовища, що забезпечує процеси планування, проектування, постачання ресурсів та засобів; прогнозування тенденцій та напрямів його розвитку. Теоретично обґрунтовано необхідність застосування методу педагогічного моделювання, що дозволить схематично відтворити та представити модель управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників ЗО засобами інформаційно-комунікаційних технологій (с. 138 – 157 дисертації). Підкреслено, що результативність розробленої моделі зумовлено рівнями оволодіння студентами інформаційно-комунікаційними знаннями, навичками і вміннями. Методичний супровід упровадження моделі управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників в умовах магістратури забезпечено розробленим автором спеціалізованим курсом «Організація та проведення науково-дослідницької роботи з майбутніми керівниками закладів освіти в умовах

магістратури» для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-професійних програм «Управління навчальним закладом» та «Управління закладом освіти», розробленням програми наукового гуртка «Майбутній керівник освіти»; розробленням застосунку для впровадження розробленого спеціалізованого курсу.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка та узагальнення результатів упровадження моделі управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти в умовах магістратури засобами інформаційно-комунікаційних технологій» (с. 179 – 214 дисертації) здійснено експериментальну перевірку ефективності розробленої моделі управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти засобами ІКТ під час навчання в магістратурі; обґрунтовано залежність кількісних змін у змісті кожного з компонентів моделі шляхом науково-організаційного, методичного та технологічного удосконалення управління науково-дослідницькою діяльністю студентів магістратури засобами ІКТ загального призначення, спеціалізованих та сервісів наукової комунікації. Експериментальну роботу за темою дослідження здійснено на констатувальному, формуальному та підсумковому етапах. Для участі в педагогічному експерименті сформовано експериментальну (162 студенти) і контрольну (165 студентів) групи студентів, що навчалися в магістратурі Житомирського державного університету імені Івана Франка, Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти», Маріупольського державного університету, Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, Класичного приватного університету, Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Формувальний етап експерименту спрямовано на забезпечення підвищення якості управління науковою діяльністю студентів магістратури засобами відповідних організаційно-педагогічних умов для результативного застосування інформаційно-комунікаційних технологій, проведення

постійного аналізу і використання корекційних засобів. Отримані показники передають динаміку рівнів володіння ІКТ у студентів магістратури: в експериментальній групі вони вищі, ніж у контрольній. Отже, результативність управління науково-дослідницькою діяльністю студентів магістратури, де використано інформаційно-комунікаційні технології, значно підвищилась.

Сформульовані висновки в кінці кожного розділу достатньо характеризують головне у їх змісті. Загальні висновки логічні й експериментально підтверджені та теоретично обґрунтовані, відповідають поставленим задачам та досить повно відображають досягнуті у дослідженні результати, а також указують на перспективність подальших наукових досліджень. Слід відзначити ґрунтовність, чіткість і змістовно-наукову наповненість узагальнюючих суджень та висновків, зроблених дослідником.

Вважаємо, що представлена дисертація є цілісною, завершеною, самостійною науковою роботою, яка важлива для розвитку педагогічного знання.

Повнота викладу основних результатів дослідження в опублікованих працях. Основні результати дослідження С. О. Гавриловського було опубліковано в 11 друкованих працях (одноосібних), з них 5 публікацій у фахових наукових виданнях України, 1 публікація в зарубіжному періодичному виданні, 5 публікацій у збірниках матеріалів всеукраїнських та зарубіжних науково-практичних конференцій. Представлене дослідження відрізняється апробацією його результатів на дев'ятнадцяти наукових заходах різних рівнів: міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій, семінарів, наукових шкіл, вебінарів.

Ідентичність змісту анотації і основних положень дисертації. Текст анотацій, представлених українською та англійською мовами, є ідентичним та показує основні положення дисертаційного дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Позитивно оцінюючи підготовлене Гавриловським Сергієм Олексійовичем

дисертаційне дослідження, наукове та практичне значення отриманих результатів, варто зазначити дискусійні положення у змісті роботи та висловити окремі побажання:

1. Результати дослідження були би більш обґрунтованими і валідними, якби автор у повній мірі використав у роботі сучасні зарубіжні джерела, які представлені в світовому та європейському освітньо-наукових просторах.
2. Вважаємо доречним було б розкриття питання щодо бібліотек університетів та електронних репозитаріумів що є основою організації науково-дослідницької діяльності магістрантів.
3. На нашу думку, автору доцільно було б визначитися з роллю Ради молодих учених, що діє при Міністерстві освіти і науки України, студентського наукового товариства, студентських наукових гуртків, що функціонують при університетах для становлення особистості та розвитку науково-дослідницької діяльності магістрантів освітніх програм для підготовки керівників закладів освіти.
4. Варто було б додати у дисертацію аналіз думки магістрантів, їх ставлення до проблеми; рекомендації стейкхолдерів-керівників закладів освіти, керівників практик, експертів освітніх програм та рецензентів спецкурсу розробленого і впровадженого автором.
5. Ми вважаємо, що методи, форми і засоби управління НДД майбутніх керівників закладів освіти в умовах магістратури засобами ІКТ значно виграли б при глибшій, ґрунтовнійшій їх характеристиці.

Висловлені зауваження, побажання мають рекомендаційний характер, а тому не знижують наукової і практичної цінності й загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи С. О. Гавриловського.

Загальний висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам. Достовірність та відповідність отриманих результатів підтверджується репрезентативністю статистичної вибірки (шість закладів

вищої освіти); поєднанням кількісного аналізу дослідницьких матеріалів; результатами упровадження розробленою автором моделі, спеціалізованого курсу, методичних рекомендацій. Визнати результати дослідження достовірними дають підставу довідки про впровадження. Належний ступінь обґрунтованості зумовлений критичним опрацюванням великої кількості джерел, з-поміж яких достатня кількість законодавчих та нормативно-правових актів.

На основі аналізу рукопису дисертації та публікацій здобувача, вважаємо, що дисертаційна робота Гавриловського Сергія Олексійовича на тему «Управління науково-дослідницькою діяльністю майбутніх керівників закладів освіти в умовах магістратури засобами інформаційно-комунікаційних технологій» засвідчує завершеність і самостійність проведеного дослідження. За рівнем наукової новизни, теоретичною та практичною значимістю відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», (із змінами), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, наказу МОН України від 12.01.2017 р. №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а автор Гавриловський Сергій Олексійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогічної майстерності
та менеджменту імені І. А. Зязюна,
ректор Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка,
член-кореспондент НАПН України

Марина ГРИНЬОВА